

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет Педагогічний

Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій

**СИЛАБУС
Сільська початкова школа: засади функціонування**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Початкова освіта

за спеціальністю А3 Початкова освіта

галузі знань 01 Освіта

Затверджено на засіданні кафедри початкової освіти
та освітніх інновацій
Протокол № 1 від 26 серпня 2025р.

Івано-Франківськ – 2026

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сільська початкова школа: засади функціонування
Викладач (-і)	Височан Леся Михайлівна
Контактний телефон викладача	38096 3654260
Е-mail викладача	vysochan.lesia@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3кредити ЄКТС 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Вівторок, 15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни.	
<p>У навчальному курсі «Сільська початкова школа: засади функціонування» розкрито основні питання нормативно-правового та організаційного забезпечення діяльності початкової школи сільської місцевості: типи початкових шкіл, комплектування класів, складання розкладу занять, організація індивідуального навчання учнів, планування роботи та ведення документації. Охарактеризовано основні форми підвищення педагогічної майстерності вчителів початкових класів сільської початкової школи , навчально-методичне забезпечення уроку та інших форм організації навчального процесу в умовах сільської початкової школи, особливості індивідуалізації навчального процесу, форми організації виховного процесу з учнями.</p>	
<p>3. Мета вивчення навчальної дисципліни « Сільська початкова школа: засади функціонування» полягає в тому, щоб ознайомити студентів із теоретичними основами організації навчального процесу у школі першого ступеня на засадах компетентнісного підходу; розкрити особливості діяльності вчителя та учнів у цьому процесі у контексті концепції «Нова українська школа»; поглибити знання студентів про форми, методи та засоби навчання молодших школярів в умовах особистісно орієнтованої парадигми освіти.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Загальні компетентності

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення ЗСЖ

Фахові компетентності:

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

Програмні результати навчання:

ПР-6. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-7. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових, індивідуальних, особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-9. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формуального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-18. Використовувати особливості регіонального освітнього середовища для ефективного навчання і виховання учнів початкової школи.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10 годин

семінарські заняття / практичні / лабораторні		18 /4 годин		
самостійна робота		58 годин		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
4	Початкова освіта	2	нормативна	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Нормативноправове та організаційне Забезпечення діяльності початкової школи.		2	2	4
Тема 2 .Вдосконалення педагогічної майстерності вчителів початкової школи сільської місцевості.		2	2	6
Тема 3 Методика проведення та навчально-методичне забезпечення уроку в початковій школі сільської місцевості			2	6
Тема 4. Індивідуалізація освітнього процесу в початковій школі сільської місцевості.		2	2	6
Тема 5. Зміст та форми організації виховної роботи з учнями в початковій школі сільської місцевості		2	2	6
Тема 6. Педагогічний аналіз як складова управління навчально-виховним процесом у СМКШ.		2	4	10

	ЗАГ.:	10	18 62
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Залік, максимальна оцінка – 100 балів. Оцінка включає 50 балів за написання письмового екзамену та (50 балів) оцінки за практичні заняття (35 балів) і контрольну роботу та самостійну роботу (15 балів).		
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота, що складається з двох теоретичних та двох практичних завдань		
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 50 балів		
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань		

Підсумковий контроль	Залік, максимальна оцінка – 100 балів. Оцінка включає 50 балів за написання письмового іспиту та (50 балів) оцінки за практичні заняття
----------------------	--

7. Політика навчальної дисципліни

Неприпустимі плагіат та списування на контрольній та заліку.
Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.
Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми.

Письмові роботи: Обов'язковим є написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи. Контрольна робота проводиться для перевірки здатності здійснювати навчання молодших школярів з курсу «Сільська початкова школа: засади функціонування».

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, вручення в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної доброчесності. Виявлення однак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять: Очікується, що студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених навчальною дисципліною.

Неформальна освіта: Форми неформальної освіти: очна -(тренінги, майстер-класи, семінари, майстерні тощо), дистанційна- (дистанційні курси, вебінари).

8. Рекомендована література

1. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ, Державна служба якості освіти, 2019. 240 с.
2. Бойченко С. Організація самостійної роботи учнів на уроках у малокомплектній школі. Початкова школа. 2004. № 1. С. 5–53.
3. Внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності: Стандарти та рекомендації. [Електронний ресурс]. <http://undip.org.ua/upload/files/Внутрішня%20система%20забезпечення%20якості%20освітньої%20діяльності.%20Стандарти%20та%20рекомендації.pdf>
4. Головань Н. О. Вікові особливості дітей шестирічного віку та їх діагностика. Навчання і виховання шестирічних першокласників: збірник статей / упоряд. К. С. Прищеп. К. : Радянська школа, 1990. С.47– 59.
5. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> .
6. Ілляшенко Т. Д. Чому їм важко вчитися? К. : Початкова школа, 2003. 128 с.
7. Коберник Г. І. Індивідуалізація й диференціація навчання в початкових класах: теорія та методика. К. : Науковий світ, 2002. 231 с.
8. Кузь В. Г. Педагогічні основи функціонування навчально-виховного комплексу «школа-дитячий садок». Наукові основи організації педагогічного процесу в навчально-виховних закладах «школа-дитячий садок»: зб. наук. праць / гол. ред. В. Г. Кузь. К. : Науковий світ,

2000. С.6–23.

9. Логачевська С. П. Дійти до кожного учня / за ред. О. Я. Савченко. К. : Школа, 1990. 158 с.

10.Мандрика М. А., Онишків З. М. Людину творить вчитель. Початкова школа.

1987. № 4. С.6–1011.Мелешко В. В. Організація управління малокомплектними початковими школами. Початкова школа. 2002. № 1. С.50 – 54.

12.Мелешко В. В. Перспективи розвитку сільської школи. Початкова школа.1999. № 12. С.1–3.

13.Мелешко В. Використання підручника у сільській малочисельній школі. Початкова школа. 2009. № 9. С.58–60.

14.Мелешко В. Шкільне діловодство у малокомплектній школі. Початкова школа. 2001. № 2. С.52–54.

15.Мелешко В. В. Організація методичної роботи в сільських малокомплектних школах. Початкова школа. 2000. № 5. С.41–43.

16.Мелешко В. Організація індивідуального навчання в сільських загальноосвітніх навчальних закладах. Зміст і технологія шкільної освіти:

матеріали звітної наукової конференції Інституту педагогіки АПН України бберезня 2001 року. К. : Педагогічна думка, 2001. С.30.

17.Методичні рекомендації щодо заповнення Класного журналу для 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів. Лист Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти МОН № 2/2-14-1907-15 від 21.09.15 року.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2018/12/NMO-1362.pdf>

18.Онишків З. М. Формуємо вміння. планувати навчальну діяльність.Початкова школа. 2006. № 6. С.50–53.

19.Онишків З. М. Формування навичок самоконтролю в учнів малокомплектної початкової школи. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету (Серія: «Педагогіка»). 2004. № 2. 119–122.

20.Онишків З. М. Індивідуалізація навчального процесу в умовах сільської початкової школи. Спільний шлях: збірник наукових праць / за ред. Б.Габоди та І. Ліпчеї. Ужгород : ПоліПрінт, 2006. – С.55–61.

21.Онишків З. М. Ознайомлення студентів з особливостями роботи початкової школи сільської місцевості. Проблеми педагогічних технологій / ВДУ ім. Лесі Українки. 2002. № 3. С.230–235.

22.Онишків З. М. Основи управління закладом загальної середньої освіти: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. С.99 – 141.

23.Онишків З. М. Основи школознавства: навчальний посібник для студентів педагогічних вузів. – 3-є видання, доповнене і перероблене. Тернопіль :Навчальна книга – Богдан, 2003. 176 с.

24.Онишків З. М. Сільська початкова малокомплектна школа в умовах переходу на нову структуру і зміст освіти. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного у-ту ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2001.№ 5. С.6–9.

25.Онишків З. М., Морська Я. Ф. Особливості організації індивідуального навчання учнів початкової школи сільської місцевості. Початкова школа.2007. № 8. С.45–47.

- 26.Онишків З. М., Онишків О. П. Проблема індивідуалізації навчання у практиці роботи сільської початкової школи. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія:
- Педагогіка. 2009. № 4. С. 59–63.
- 27.Основні орієнтири виховання учнів 1–12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України: програма. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 80с.
- 28.Положення про Державну службу якості освіти України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2018-%D0%BF>.
- 29.Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах // Початкова освіта. – 2004. – Серпень.
- 30.Положення про навчально-виховний комплекс «дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад», «загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний закладі» / Книга керівника навчально-виховного закладу: довідково-методичне видання / упоряд. Б. М. Терещук, В. В. Скиба. – 2-е видання, доповнене. – Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – С.203–205.
- 31.Положення про сертифікацію педагогічних працівників. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1190. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/63131/
- 32.Порядок проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти. Наказ МОН від 09.01.2019 № 17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/16-04-2019/23-04-2019/716-nakazmon-vid-09012019-17-pro-zatverdzhennia-poriadku-provedenniainstytutsiinoho-audytu-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity> .
- 33.Проскура О. В. Психологічна підготовка вчителя до роботи з першокласниками: навчальний посібник для студентів педфакультетів. К. : Освіта, 1998. С.48–77.
- 34.Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: підручник для студентів педагогічних факультетів. К. : Абрис, 1997. С. 319–346.
- 35.Савченко О. Я. Наступність і перспектива в роботі двох перших ланок освіти. Дошкільне виховання. 2000. № 11. С. 4–5.
- 36.Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах. К. : «Магістр – S», 1997. 256 с.
- 37.Савченко О. Я. Уміння вчитися як ключова компетентність загальної середньої освіти. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О. В. Овчарук. К. : «К.І.С.», 2004. С. 34–46.
- 38.Сільська школа: стан, проблеми та перспективи розвитку: матеріали. Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 14-15 квітня, 1999 р.) / за ред. О. Я. Савченко; упорядник І. С. Волошук. К. : ВБФ «Школа майбутнього», 2000. 184 с.

Викладач:
професор кафедри початкової освіти
та освітніх інновацій

Леся ВИСОЧАН